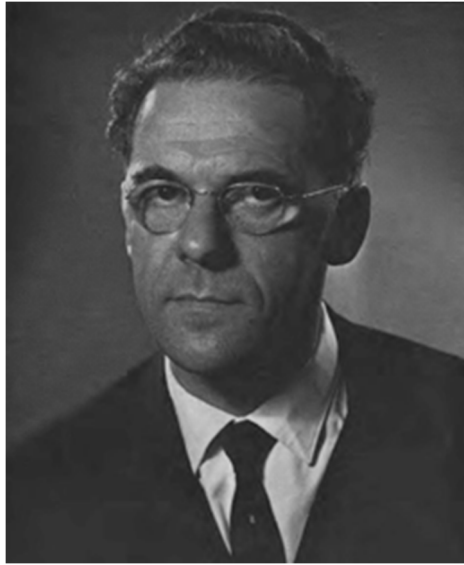

Prof. A.P. Fred Engelen
theaterpedagoog, regisseur, acteur

Prof. A.P. Fred Engelen

Tijdens de voorbereiding van dit nummer, enkele dagen nadat wij het onderstaande artikel toegezonden kregen vanuit Zuid-Afrika, bereikte ons het ontstellende bericht van het afsterven van Prof. Fred Engelen: zijn werk had van hem de hoogste tol geëist.

Wij hebben het als een plicht beschouwd hem in deze galerij van 'Vlaamse kunstenaars in het buitenland' de ereplaats te geven. Hij was één van onze groten en blijft leven, niet alleen in onze herinnering, maar evenzeer in zijn enorme verwezenlijkingen, waarvoor dit kleine land té klein was, maar een groot, dynamisch land als Zuid-Afrika net groot en dynamisch genoeg. (Redactie)

Prof. Fred Engelen was Antwerpenaar van geboorte. Hij voltooide zijn studies aan het Kon. Atheneum van zijn geboortestad, genoot twee jaar opleiding aan de Militaire School te Namen en behaalde zijn diploma van Voordracht en Toneel met de grootste onderscheiding aan het Conservatorium te Antwerpen.

Van dit ogenblik af heeft hij elk pad van het toneelgebied bewandeld.

Bij de Kon. Ned. Schouwburg te Antwerpen herkende directeur Joris Diels al gauw de geboren leider in de jonge acteur, die al zijn vrije tijd besteedde aan regiewerk bij liefhebbersgezelschappen, die onmiddellijk betrokken was bij de eerste Vlaamse filmproducties, optrad op voordrachtavonden en de kunst van het vendelzwaaien hoog hield... en hij gaf hem de leiding van het Jeugdtheater.

Fred Engelen was de bezieler, directeur, auteur en regisseur, gedurende de eerste twee levensjaren van deze bloeiende onderneming. Hij evolueerde tot bekwame theaterpedagoog en werd de onmiddellijke medewerker van wijlen Herman Teirlinck, als leider van de Studio van het Nationaal Toneel van België.

Al wat aan zijn rijke loopbaan ontbrak, was het directeurschap van een volwaardige schouwburg, maar aangezien er in zijn gevuld leven geen tijd bleek te zijn voor 'stilstaan en de gunstige wind afwachten', heeft hij in 1961 het roer omgegooid en de eerste leerstoel in Drama in de Republiek van Zuid-Afrika, hem aangeboden door de Universiteit van Stellenbosch, aanvaard.

Zijn eerste taak was een Departement van Drama op te richten.

Eenieder verzoende zich met de idee, dat er natuurlijk geen onmiddellijke resultaten konden zijn... behalve Prof. Engelen zelf.

Hij zette op 6 juli 1961 met zijn gezin voet aan wal te Kaapstad en op 11

september, hetzelfde jaar, gaf het Dept. van Drama zijn openingsopvoering: 'Antigone' van Sophokles. Decor, costumes, grime, belichting, regie, alles ontworpen en uitgevoerd op het jonge departement, toen een klein Kaaps-Hollands huis. Fred Engelen bovendien in de rol van Koorleider, Tine Balder in de titelrol en alle studenten betrokken bij spel of techniek.

Vanaf deze definitieve start was rust uitgesloten.

Een enthousiast en groeiend aantal studenten, meer vereisten, meer mogelijkheden, elke uitbreiding een nieuwe aanpak. De vakanties werden opgeofferd aan voorbereidingswerk of verruiming van werkveld.

Een goede basis voor beroepstoneel diende gelegd en de mogelijkheid van streekbeplanning voor toneel diende bewezen. Opdrachten stroomden toe, ook uit de andere provincies.

Fred Engelen regisseert 'Die besoek van die Ou Dame' van Dürrenmatt, als Afrikaans gesproken openingsvoorstelling in de nieuwe Stadsschouwburg van Johannesburg - 'Die lewe wat ek jou gegee het' van Pirandello voor het Stellenbosch Kunsfees - 'Don Carlos' van Schiller te Bloemfontein, Oranje Vrijstaat, als Republiekfeestvoorstelling; hij speelt zelf Philips. Hij treedt met meer dan overtuigend succes op als Shylock in 'The Merchant of Venice', dus in het Engels... maar dit alles is vakantiewerk.

Het vertrouwen in het hoofd en de toekomst van het Dept. van Dramatische Kunst is zo openlijk, dat de Universiteit besloot tot het oprichten van een doelmatig gebouw met theater, als werkterrein voor Drama. Dit Departement van Drama, school en H.B. Thomteater (genaamd naar de huidige Rector van de Univ.) in één groot complex, getuigt in zijn geheel en in het bijzonder voor de toewijding en het enthousiasme van een man met vijfendertig jaar ondervinding en intens leven in zijn vak.

Dit gebouw is het pronkstuk van de Univ., bewonderd door tal van buitenlandse en hoogstaande bezoekers. Het is een uniek model in Zuid-Afrika en daarbuiten. Het is voor Prof. Engelen, in het theaterwezen dat zo vluchtig is, het concrete bewijs en het hoogtepunt geweest van zijn vakmanschap.

Tine Balder

toneelspeelster

Geboren te Antwerpen. Gehuwd met Fred Engelen. Drie kinderen: Bie, Jan, Katrijn.

Diploma met grote onderscheiding aan de Stedelijke Normaalschool te Antwerpen. Toneelopleiding aan 'Het Hoger Instituut voor Toneel en Regie' onder de directie van Joris Diels. Verdere opleiding gedurende twee jaar aan het Jeugdtheater te Antwerpen, onder de leiding van Fred Engelen. Van 1945 tot 1961 actrice bij de Kon. Ned. Schouwburg, Nationaal Toneel van België, te Antwerpen.